

Knjižnica kot inkluzivni prostor: srbska srčnost in sproščenost

**Marinka Kren,
Karin Servatzy,**
Knjižnica Mirana Jarca Novo mesto
karin.servatzy@kmj.si
marinka.kren@kmj.si

Knjižnica Mirana Jarca Novo mesto se je v 2019 odločila sodelovati v programu Erasmus+ s projektom Inkluzivna kultura: pot do knjižnice kot univerzalnega prostora, v okviru katerega bomo izvedli tri izobraževalne obiske pri sorodnih organizacijah v tujini, ki pri svojem delu uresničujejo univerzalno-inkluzivne prakse.

Želimo si knjižnico, ki bi bila univerzalni inkluzivni prostor s kompetenčnim centrom za delo z ranljivimi skupinami. Zato je namen mobilnosti, da se zaposleni dodatno usposobimo za delo z ranljivimi skupinami odraslih in prenesemo primere dobrih praks v naše okolje. Zavedamo se pomembnosti vključevanja

ranljivih skupin v vsa okolja, še posebej v prostore in dejavnosti ter storitve kulturnih ustanov, prilagojene njihovim sposobnostim.

V obdobju naslednjih dveh let se bomo udeležili treh mobilnosti v obliki spremljanja in opazovanja na delovnem mestu, ena od teh je potekala v novembru 2019.

■ Maketa nacionalne knjižnice v braillovi pisavi; foto: KMJ.

Udeleženke smo se odpravile v Srbijo. Naša gostiteljica in partnerska knjižnica je bila Narodna biblioteka Požega, kjer nas je prijazno sprejela Daniela Skoković. Predstavila nam je Narodno knjižnico Užice, ki je matična knjižnica za vse javne, specialne in šolske knjižnice v zlatiborskem okrožju. Njihov program za slepe in slabovidne uporabnike vključuje:

- *Storitve za vse*: priprava in razvoj knjižničnih storitev za slepe in slabovidne
- *Korak k enakosti – storitve za vse*
- *Razstava Dotakni se in občuti* – 10 umetniških del iz kolekcije Pavla Beljanskega
- *Predavanje Spremljevalne tehnologije in osebe z motnjami vida*
- *Braillova pisava*: filmski festival, kjer je program posvečen temam iz življenja oseb z invalidnostjo
- *Seminar Nadgradnja knjižničnih storitev za osebe z motnjami vida* in tekmovanja v družabnih igrah
- *Projekt Inkluzivna kultura 2018: Tudi jaz imam pravico do branja*. Organizirali so okroglo mizo *Kako izboljšati dostopnost kulturnih vsebin osebam z invalidnostjo* in natečaj za izdelavo taktilne makete *Dotaknimo se užičkega Starega gradu*.

Ogledale smo si tudi specialno knjižnico Čigota, ki deluje v sklopu Specialne bolnice za boleznj ščitnice in metabolizma na Zlatiboru. Največji del fonda sestavljajo publikacije iz raznih simpozijev in strokovnih srečanj. Njegovi uporabniki so zaposleni, zdravniki, strokovni delavci, znanstveniki, pacienti in gostje zdravilišča in letovišča. Bibliotekarka Mirjana Drnčević je edina zaposlena in poleg vsakodnevne knjižničarskega dela ureja tudi strokovni zbornik, ki ga izdaja njihova ustanova.

Narodna biblioteka Požega je osrednja narodna in matična knjižnica za Požeško - slavonsko županijo. Knjižnica je s svojim programom in storitvami podpora družbenemu vključevanju marginaliziranih skupin prebivalcev ter s promocijo književnosti in kulturne dediščine krepi medkulturno sodelovanje. Nekaj njenih zanimivih programov:

- *Knjiga vsak dan*: javni fotografski natečaj in razstava, ki se organizira na *Noč knjige*
- *Biti upokojenec – Berem. Učim se. Družim se*: bralni klub za starostnike
- *Knjižnica brez zidov*: izvaja se vsako leto. Poteka na različnih javnih mestih s ciljem približati knjižnico, knjigo in branje prebivalcem.
- *Mednarodni festival ilustracij Čigra*: promocija in popularizacija slikanic kot prvega bralnega materiala za otroke, kot tudi potrditev knjižnice kot prostora za razvoj bralnih navad najmlajših otrok. Festival traja tri dni. Vanj je vključena tudi strokovna javnost.

Zvečer so nam predstavili še sodelovanje knjižnice in prostovoljcev v Domu starejših občanov Požega. Srečanja potekajo v obliki branja krajših tekstov ali pesmi in pogovorov o tematiki izbranega teksta.

Naslednji dan smo si na poti v Beograd ogledale novo Gradsko biblioteko Čačak.

V Narodni biblioteki Srbije nas je najbolj zanimal njihov program biblioterapije, ki nam ga je podrobno predstavila Jelena Mitrović. Ob tem se postavlja vprašanje, ali je knjižničar sploh lahko razvojni biblioterapevt. Lahko, če ima široko strokovno izobrazbo, ustrezne osebnostne lastnosti, posebna znanja in če se je usposabljal za razvojnega biblioterapevta. Ogledale smo si še njihove posebne zbirke redkih knjig, rokopisov in zemljevidov.

Naš zadnji postanek in obisk je bil namenjen Biblioteki grada Beograda, kjer so nam predstavili programe in storitve za ranljive skupine:

- *Dramske delavnice za otroke s posebnimi potrebami*
- *Delavnice za srednješolce o pravicah invalidov*
- *Projekcija filmov o invalidnosti ob mednarodnem dnevu invalidov*
- *Družabni dogodki (glasba, film, projekcije, pogovori, likovne delavnice ...)* v sodelovanju s centrom za avtistične osebe *Kornelije*
- *Delavnice ljudske tradicije (tkanje, ročno delo, stare obrti)* v sodelovanju s centrom za nastanitev in dnevno varstvo otrok in mladostnikov s posebnimi potrebami.

Invalidi so velik del naše skupnosti, ki se pogosto sooča z ekonomsko nepravilnostjo, nepismenostjo, kulturno izolacijo in diskriminacijo v izobraževanju in zaposlovanju. Socialno vključevanje invalidov je najbolje doseči s kulturno integracijo. Ker nismo večji ali se morebiti celo bojimo komunikacije z osebami z invalidnostjo, se pre malo trudimo, da bi jih pripeljali v knjižnico. Nekaj dobrih primerov praks so nam na tem področju pokazali naši srbski kolegi.

Njihova zagretost in srčnost daleč presega njihove delovne pogoje. Samo predstavljamo si lahko, kako bi šele ustvarjali in izražali svojo kreativnost v ustreznih razmerah. ●

■ Pripomočki za slepe in slabovidne v knjižnici Užice; foto: KMJ.

